

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

'n LITERÊR-EKSEGETIESE ANALISE VAN DIE BOEK HABAKUK

deur

GERT THOMAS MARTHINUS PRINSLOO

Voorgelê ter vervulling van 'n deel van die vereistes vir die graad

Doctor Divinitatis

in die Fakulteit Teologie
(Afdeling B)

Universiteit van Pretoria

Pretoria

PROMOTOR: Prof W S Prinsloo

September 1989

VOORWOORD

Habakuk was die een profeet in die Ou Testament wat by uitstek met God geworstel het. Dit was vir my 'n voorreg om die afgelope aantal jare met sy boek te kon worstel. Daardeur is ook ek aangespreek deur dié God wie se werk in die wêreld en in die lewe van sy kind soms net deur die geloofsoog sigbaar is. Saam met Habakuk wil ek bely: 'Die Here my God gee vir my krag. Hy maak my voete soos dié van 'n ribbok, op hoë plekke laat Hy my veilig loop' (Habakuk 3:19). Sonder sy hulp sou hierdie werk nooit die lig kon sien nie. Aan Hom al die eer.

'n Werk soos hierdie word nie voltooi sonder die insette van talle mense nie. Daar is baie teenoor wie ek maar net my dankbaarheid kan betuig.

'n Besondere woord van dank moet gerig word aan my leermeesters in die Semitiese Tale en die Teologie. Elkeen het op sy unieke wyse 'n bydrae gelewer tot my vorming. Ek kan nie anders as om drie leermeesters uit te sonder nie. Prof W C van Wyk was deur die jare vir my 'n mentor en akademiese vader. Hy het by my 'n liefde vir die Semitiese Tale wakker gemaak wat my lewe lank by my sal bly. Daar sit vir my 'n stuk simboliek in dat hy en my vader op dieselfde dag hulle geboortedag herdenk. Prof J H Potgieter was my leermeester in Arabies. Dit is vir my 'n voorreg om tans lid van sy departement te wees. Hy is vir my 'n vriend en geesgenoot. Sy motivering het 'n baie groot rol gespeel in die voltooiing van my proefskrif. Prof W S Prinsloo was my leermeester in die Ou Testament. Sy entoesiasme en erns het 'n onuitwisbare indruk op my gemaak. Hy het by my 'n liefde vir die Ou Testament gekweek wat direk aanleiding gegee het tot hierdie ondersoek. Dit was 'n voorreg om hierdie studie onder sy leiding aan te pak. Sy besieling, aanmoediging en voorbeeld het dit soveel makliker gemaak om die werk af te handel.

My kollegas by die Departement Semitiese Tale het uit hulle pad gegaan om my te motiveer en die pad vir my so gelyk as moontlik te maak. Min mense het die voorreg om te kan sê dat hulle kollegas ook hulle beste vriende is. Ek waardeer hulle belangstelling opreg. 'n Besondere woord van dank aan Henk. Die tegniese hulpmiddels wat hy tot my beskikking gestel het, het die afhandeling van die proefskrif aansienlik bespoedig.

Ek het nie woorde om my dankbaarheid teenoor my ouers uit te druk nie. Die voorbeeld wat hulle gestel het, hulle konstante voorbidding en talle opofferings het dit vir my moontlik gemaak om die teologie my loopbaan te maak. Hulle het my nog altyd op soveel terreine ondersteun. Hulle finansiële ondersteuning het die

reproduksie van hierdie werk moontlik gemaak. Ek sal hulle altyd dankbaar bly. Dit is vir my 'n besondere voorreg dat hulle mag deel in die bereiking van hierdie mylpaal in my lewe.

My vrou en twee seuns moes deur die jare baie ontbeer terwyl ek met Habakuk geworstel het. Veral die afgelope jaar was hulle dikwels op hulleself aangewese. My vrou het my nogtans ondersteun, aangemoedig (en soms gedreig)! Haar liefde en begrip het dit vir my moontlik gemaak om uiteindelik die worstelstryd te wen. In haar het ek werklik 'n hulp gevind wat by my pas. Ek dra met dankbaarheid hierdie proefskrif aan Reineth, Paul en Conrad op.

INHOUDSOPGAWE

1	DIE PROBLEMATIEK VAN DIE BOEK HABAKUK.....	1
1.1	INLEIDING	1
1.2	PROBLEMATIEK.....	1
1.2.1	Inleidingsprobleme	2
1.2.2	Interpretasieprobleme.....	2
1.2.3	Redaksionele vraagstukke	3
1.2.4	Tekskritiese probleme.....	3
1.2.5	Konklusie.....	4
1.3	DOELSTELLING EN HIPOTESE	4
1.4	WAAROM HABAKUK?	5
1.5	VERLOOP VAN DIE ONDERSOEK	5
1.6	SLOT.....	6
	EINDNOTAS : HOOFSTUK 1	7
2	DIE PROBLEMATIEK VAN HABAKUK IN HISTORIES- KRITIESE PERSPEKTIEF	8
2.1	INLEIDING	8
2.2	INLEIDINGSPROBLEME.....	8
2.2.1	Outeurskap.....	8
2.2.1.1	Die probleem.....	8
2.2.1.2	Pogings om die probleem op te los	9
2.2.1.3	Konklusie.....	14
2.2.2	Datering.....	14
2.3	INTERPRETASIEPROBLEME.....	15
2.3.1	Die identifikasie van die goddelose	15
2.3.1.1	Die probleem.....	15
2.3.1.2	Pogings om die probleem op te los	15
2.3.1.2.1	Assirië as die goddelose	15
2.3.1.2.2	Babilonië as die goddelose	17
2.3.1.2.3	Egipte as die goddelose	19
2.3.1.2.4	Jojakim as die goddelose	21
2.3.1.2.5	Onreg in Juda én die Babiloniërs as die goddelose	22
2.3.1.2.6	Alexander die Grote as die goddelose	25
2.3.1.2.7	Die Seleusiede as die goddelose.....	26
2.3.1.2.8	'n Apokaliptiese mag as die goddelose.....	27
2.3.1.3	Konklusie.....	27
2.3.2	Die agtergrond van Habakuk 3	28

2.3.2.1	Die probleem.....	28
2.3.2.2	Pogings om die probleem op te los	28
2.3.2.2.1	Inleidende opmerking	28
2.3.2.2.2	Habakuk 3 en die Babiloniese skeppingsmite.....	28
2.3.2.2.3	Habakuk 3 en die Ugaritiese skeppingsmite	29
2.3.2.2.4	Habakuk 3 as produk van die ‘Umwelt’	30
2.3.2.2.5	Habakuk 3 en die Ou Testament	31
2.3.2.3	Konklusie.....	31
2.4	REDAKSIONELE PROBLEME.....	32
2.4.1	Die probleem.....	32
2.4.2	Pogings om die probleem op te los	32
2.4.2.1	Habakuk as redaksionele bloemlesing.....	32
2.4.2.2	Habakuk as liturgiese eenheid.....	37
2.4.3	Konklusie.....	41
2.5	KONKLUSIE EN VOORUITSKOUING	41
EINDNOTAS : HOOFSTUK 2		42
3	METODOLOGIESE VERANTWOORDING	43
3.1	INLEIDING	43
3.2	INVALSHOEK EN EKSEGETIESE METODE.....	43
3.2.1	Literatuur as kommunikasie	43
3.2.2	Invalshoeke	44
3.2.3	Eksegetiese metodes	44
3.2.3.1	Die histories-kritiese metode.....	44
3.2.3.2	Teksimmanente eksegesi	46
3.2.3.3	Resepsiekritiek.....	49
3.2.4	’n Korrekte metode?	50
3.2.5	Die logiese vertrekpunt.....	51
3.2.6	Konklusie.....	52
3.3	DIE ANALISE VAN HEBREEUSE POËSIE.....	53
3.3.1	Inleidende opmerkings.....	53
3.3.2	Die wese van Hebreeuse poësie	53
3.3.2.1	Parallelisme	53
3.3.2.2	Sintaktiese patrone	54
3.3.2.3	Metrum.....	54
3.3.2.4	’n Komprehensiewe benadering	55
3.3.3	Konklusie.....	57

3.4	'n LITERÊR-EKSEGETIESE MODEL.....	57
3.4.1	Inleidende opmerkings.....	57
3.4.2	Die eksegetiese proses	57
3.4.2.1	Perikoopafbakening.....	57
3.4.2.2	Tekskritiek	58
3.4.2.3	Morfologiese analise	58
3.4.2.4	Sintaktiese analise.....	58
3.4.2.5	Segmentering.....	59
3.4.2.6	Struktuur.....	60
3.4.2.7	Kommunikatiewe middele	61
3.4.2.8	Genre	62
3.4.2.9	Detailanalise	62
3.4.2.10	Sintese.....	62
3.4.3	Konklusie.....	62
3.5	'n LITERÊR-EKSEGETIESE ANALISE VAN DIE BOEK HABAKUK	63
3.5.1	Inleidende opmerkings.....	63
3.5.2	Toepassing van die metode	63
3.5.3	Konkluderende opmerkings.....	63
	EINDNOTAS : HOOFSTUK 3	64
4	HABAKUK 1:1.....	66
4.1	PERIKOOPAFBAKENING	66
4.2	TEKSKRITIEK.....	66
4.3	MORFOLOGIESE ANALISE	66
4.4	SINTAKTIESE ANALISE	66
4.5	SEGMENTERING	67
4.6	STRUKTUUR	67
4.7	KOMMUNIKATIEWE MIDDELE	67
4.7.1	Ekstra patroonvorming	67
4.7.2	Ongrammatikaliteit	67
4.8	GENRE.....	68
4.9	DETAILANALISE	68
4.10	SINTESE.....	71
5	HABAKUK 1:2-4.....	72
5.1	PERIKOOPAFBAKENING	72
5.2	TEKSKRITIEK.....	73
5.3	MORFOLOGIESE ANALISE	73

5.3.1	Ontleding.....	73
5.3.2	Bespreking.....	73
5.3.3	Semantiese groepering.....	74
5.3.4	Woordpare	75
5.3.5	Sintese.....	76
5.4	SINTAKTIESE ANALISE	76
5.4.1	Ontleding.....	76
5.4.2	Bespreking.....	76
5.4.3	Sintese.....	77
5.5	SEGMENTERING	77
5.5.1	Stige-indeling	77
5.5.2	Strofe-indeling	77
5.5.3	Stansa-indeling	77
5.6	STRUKTUUR	78
5.7	KOMMUNIKATIEWE MIDDELE	78
5.7.1	Ekstra patroonvorming	78
5.7.2	Ongrammatikaliteit	80
5.8	GENRE	80
5.9	DETAILANALISE	82
5.10	SINTESE.....	85
EINDNOTAS : HOOFSTUK 5		86
6	HABAKUK 1:5-11	87
6.1	PERIKOOPAFBAKENING	87
6.2	TEKSKRITIEK.....	88
6.3	MORFOLOGIESE ANALISE	90
6.3.1	Ontleding.....	90
6.3.2	Bespreking.....	90
6.3.3	Semantiese groepering.....	92
6.3.4	Sintese.....	92
6.4	SINTAKTIESE ANALISE	93
6.4.1	Ontleding.....	93
6.4.2	Bespreking.....	93
6.4.3	Sintese.....	94
6.5	SEGMENTERING.....	94
6.5.1	Stige-indeling	94
6.5.2	Strofe-indeling	94
6.5.3	Stansa-indeling	95
6.6	STRUKTUUR	95

6.7	KOMMUNIKATIEWE MIDDELE	96
6.7.1	Ekstra patroonvorming	96
6.7.2	Ongrammatikaliteit	98
6.8	GENRE	101
6.9	DETAILANALISE	102
6.10	SINTESE	105
	EINDNOTAS : HOOFSTUK 6	106
7	HABAKUK 1:12-17	110
7.1	PERIKOOPAFBAKENING	110
7.2	TEKSKRITIEK.....	111
7.3	MORFOLOGIESE ANALISE	111
7.3.1	Ontleding.....	111
7.3.2	Bespreking.....	112
7.3.3	Semantiese groepering.....	113
7.3.4	Woordpare	114
7.3.5	Sintese.....	114
7.4	SINTAKTIESE ANALISE	115
7.4.1	Ontleding.....	115
7.4.2	Bespreking.....	115
7.4.3	Sintese.....	116
7.5	SEGMENTERING	117
7.5.1	Stige-indeling	117
7.5.2	Strofe-indeling	117
7.5.3	Stansa-indeling	118
7.6	STRUKTUUR	118
7.7	KOMMUNIKATIEWE MIDDELE	119
7.7.1	Ekstra patroonvorming	119
7.7.2	Ongrammatikaliteit	121
7.8	GENRE.....	122
7.9	DETAILANALISE	124
7.10	SINTESE.....	127
	EINDNOTAS : HOOFSTUK 7	128
8	HABAKUK 2:1-20	130
8.1	PERIKOOPAFBAKENING	132
8.2	TEKSKRITIEK.....	133
8.3	MORFOLOGIESE ANALISE	144
8.3.1	Ontleding.....	144

8.3.2	Bespreking.....	144
8.3.3	Semantiese groepering.....	146
8.3.4	Sintese.....	148
8.4	SINTAKTIESE ANALISE	149
8.4.1	Ontleding.....	149
8.4.2	Bespreking.....	149
8.4.3	Sintese.....	151
8.5	SEGMENTERING	152
8.5.1	Stige-indeling.....	152
8.5.2	Strofe-indeling.....	153
8.5.3	Stansa-indeling	154
8.6	STRUKTUUR	156
8.7	KOMMUNIKATIEWE MIDDELE	157
8.7.1	Ekstra patroonvorming.....	157
8.7.2	Ongrammatikaliteit	165
8.8	GENRE.....	168
8.9	DETAILANALISE	170
8.10	SINTESE.....	184
EINDNOTAS : HOOFSTUK 8		185
9	HABAKUK 3:1-19	187
9.1	PERIKOOPAFBAKENING	188
9.2	TEKSKRITIEK.....	189
9.3	MORFOLOGIESE ANALISE	193
9.3.1	Ontleding.....	193
9.3.2	Bespreking.....	193
9.3.3	Semantiese groepering.....	195
9.3.4	Sintese.....	196
9.4	SINTAKTIESE ANALISE	197
9.4.1	Ontleding.....	197
9.4.2	Bespreking.....	197
9.4.3	Sintese.....	198
9.5	SEGMENTERING	199
9.5.1	Stige-indeling.....	199
9.5.2	Strofe-indeling.....	200
9.5.3	Stansa-indeling	202
9.6	STRUKTUUR	203
9.7	KOMMUNIKATIEWE MIDDELE	204
9.7.1	Ekstra patroonvorming.....	204

9.7.2	Ongrammatikaliteit	211
9.8	GENRE	214
9.9	DETAILANALISE	216
9.10	SINTESE.....	237
EINDNOTAS : HOOFSTUK 9		237
10	DIE BOEK HABAKUK AS LITERÊRE EENHEID	242
10.1	INLEIDING	242
10.2	OPBOU	242
10.3	HERHALING VAN SLEUTELBEGRIPE.....	244
10.4	SENTRALE TEMAS	251
10.4.1	Temporele spanning.....	251
10.4.2	Die rol van Jahwe, die regverdigde en die goddelose	254
10.4.3	Samevatting.....	257
10.5	RAAMWERK EN FOKUS.....	257
10.6	GENRE EN TEKSFUNKSIE.....	258
10.7	KONKLUSIE.....	260
11	DIE PROBLEMATIEK VAN HABAKUK IN LITERÊRE PERSPEKTIEF	261
11.1	INLEIDING	261
11.2	INLEIDINGSPROBLEME.....	261
11.2.1	Outeurskap.....	261
11.2.2	Datering.....	262
11.3	INTERPRETASIEPROBLEME.....	265
11.3.1	Die identiteit van die goddelose.....	265
11.3.2	Die agtergrond van Habakuk 3	266
11.4	REDAKSIONELE PROBLEME.....	266
11.5	TEKSKRITIESE PROBLEME	267
11.6	KONKLUSIE	267
12	DIE BOEK HABAKUK: 'n TERUGBLIK.....	269
12.1	INLEIDING	269
12.2	RESULTATE VAN DIE ONDERSOEK.....	269
12.3	SLOTOPMERKING.....	270
ADDENDUM 1: MORFOLOGIESE ANALISE		272
ADDENDUM 2: SINTAKTIESE ANALISE		287

AFKORTINGS	292
BIBLIOGRAFIE	294
SAMEVATTING	314
SUMMARY.....	315

SAMEVATTING

'n Literêr-eksegetiese analise van die boek Habakuk

deur

G T M Prinsloo

Promotor: Prof W S Prinsloo

Departement: Ou Testament

Vir die graad: Doctor Divinitatis

Die eksegeet word in die boek Habakuk gekonfronteer met probleemareas op verskillende vlakke. In die verlede is historiese oplossings vir die probleemareas aangebied. Die doel van hierdie studie was om 'n omvattende literêr-eksegetiese analise van die boek te maak en daarvolgens oplossings vir die probleemareas te soek.

Uit 'n oorsigtelike navorsingsgeskiedenis van die boek het dit geblyk dat die histories-kritiese benadering geen bevredigende oplossings vir die probleemareas kan aanbied nie. 'n Komprehensiewe literêr-eksegetiese analise van die boek is geïmplementeer as werkbare alternatief vir 'n historiese benadering. Uit die analise het dit geblyk dat die boek Habakuk 'n literêre eenheid is. Elke onderdeel van die boek lewer 'n bydrae tot die verstaan daarvan.

Twee sentrale temas speel dwarsdeur die boek 'n rol. Die eerste is die temporele spanning tussen hede, toekoms en verlede. Die boek begin met 'n krisis in die hede (1:2-17). In die antwoord van Jahwe word die fokus na die toekoms verskuif (2:1-20). Eers wanneer die profeet die groot verlossingsdade van God in die verlede in herinnering roep (3:1-19), kan hy sy vertrou in God stel. Die tweede tema is die rol van Jahwe, die goddelose en die regverdige. In die loop van die boek verander die rol van Jahwe van dié van 'n passiewe toeskouer na dié van aktiewe Verlosser. Die goddelose is aanvanklik magtig, maar word uiteindelik vernietig. Aanvanklik ly die regverdige aan die hand van die goddelose, nogtans word die boek afgesluit met 'n ongekwalifiseerde vertrouensuitspraak. Die boek vertoon op semantiese vlak 'n antiteties-konsentriese struktuur. Hoofstuk 1 en 3 verteenwoordig twee pole, naamlik wanhoop en vertrou. Die keerpunt word in 2:4-5b beskryf.

Wanneer die boek as literêre eenheid gelees word, is dit nie langer nodig om elke onderdeel aan 'n spesifieke historiese gebeurtenis te koppel nie. Daardeur word die problematiek van die boek in 'n ander perspektief geplaas.

SUMMARY

A literary-exegetical analysis of the book of Habakkuk

by

G T M Prinsloo

Promoter: Prof W S Prinsloo

Department: Old Testament

Degree: Doctor Divinitatis

The book of Habakkuk presents many problems for the exegete. Historical solutions have usually been proposed to these problems. The aim of this study was to address the problems after a comprehensive literary-exegetical analysis of the book has been made.

The history of exegesis of the book of Habakkuk was investigated. From this it became evident that the historical-critical approach could not provide adequate answers to the problems. Instead of a historical approach, a comprehensive literary analysis of the book was implemented. It became clear that the book of Habakkuk is a literary unit and that each part provides vital information for the understanding of the book.

Two main themes occur throughout the book. The first is that of a temporal tension between present, future and past. The book commences with a crisis in the present (1:2-17). The answer of Yahveh moves the attention to the future (2:1-20). Only when the prophet remembers the great saving acts of Yahveh in the past (3:1-19), is he able to put his trust in God. The second recurrent theme is that of the role of Yahveh and that of the wicked and the righteous. At first, Yahveh is portrayed as a passive spectator. In the end he becomes the mighty saviour. The wicked, on the other hand, are mighty in the beginning, but are eventually annihilated. Although the righteous suffer in chapter 1, the book ends with an unqualified confession of trust. On the semantic level, the structure of the book can be described as antithetically concentric. Chapter 1 and 3 represent two poles, namely that of despair and trust. The turning point is represented by 2:4-5b.

By reading the book as a literary unit, the need for a historical interpretation of each separate part thereof is obviated. A literary approach therefore presents a new perspective to the exegetical problems of the book.